

ΣΤΗΝ ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΒΕΡΜΙΟΥ

Με λαμπρότητα γιορτάστηκε η γιορτή της Μεγαλόχαρης στην Ιερά Μονή μας

Με λαμπρότητα τιμήθηκε και φέτος η γιορτή της Μεγαλόχαρης σε όλη την Ελλάδα και στην Ημαθία. Χιλιάδες πιστών ανηφόρισαν στους πρόποδες του Βερμίου, στο Μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά όπου έγινε το πρωί της Κυριακής ο επίσημος εορτασμός της Κοίμησης της Θεοτόκου.

Η θεία λειτουργία τελέστηκε από τον Μητροπολίτη Βεροίας, Νάουσας και Καμpanίας κ. Παντελεήμονα ο οποίος τιμήθηκε και με το Σταυρό της Σουμελιώτισσας από το Ίδρυμα Παναγία Σουμελά. Ακολούθησε η λιτάνευση της Ιε-
 ερής Εικόνας της Παναγίας Σουμελιώτισσας, η κατάθεση στεφάνων στην προτομή του Αλέξανδρου Υψηλάντη και καλλιτεχνικό πρόγραμμα από Συλλόγους Ποντίους.

Την κυβέρνηση εκπροσώπησε ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Σ. Τσιτουρίδης ενώ την αντιπολίτευση (ΠΑΣΟΚ) εκπροσώπησε ο κ. Α. Τζοχατζόπουλος.

Παρόντες στις εκδηλώσεις ήταν ο Υπουργός Μακεδονίας - Θράκης κ. Ν. Τσιαρτσιώνης, ο ευρωβουλευτής κ. Γ. Παπαστάμκος, οι βουλευτές Ημαθίας κ.κ. Χαλκίδης, Φωτιάδης, Σιδηρόπουλος, ο Νομάρχης Θεσσαλονίκης κ. Π. Ψωμιάδης, ο Νομάρχης Ημαθίας κ. Γ. Σπάρτσης, ο Δή-

συνέχεια στην 3η σελ.

Η ΕΠΙΦΥΛΜΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

Του Γιάννη Μελετιδίδη

Η Παναγία Σουμελά

Κάθε χρόνο αναβιώνει μια μακρινή δοξασιά κι ένας θρύλος του ποντιακού κόσμου και της Ορθοδοξίας, το Δεκαπενταύγουστο στην Παναγία Σουμελά.

Σήμερα η καρδιά των Ποντίων ξανακτυπά όπως τότε εκεί στο πατριαρχικό μοναστήρι του όρους Μελά του Πόντου.

Οι Πόντιοι διψούν και φέτος, το 2004, βροντερό "παρών" τους, συνεχίζοντας έτσι μια παράδοση αιώνων, που μεταλαμπαδεύεται από γενιά σε γενιά.

Η ιστορική και θαυματουργική εικόνα της Παναγίας Σουμελά, που τη φιλοτέχνησε ο Ευαγγελιστής Λουκάς και την οποία εναπόθεσε το 1952 η νοσταλγία και η πίστη των Ποντίων στο Βέρμιο, στο νέο θρόνο της αποτελεί για τον Ποντιακό Ελληνισμό σύμβολο ιερό κι εθνικό λιμάνι ελπίδας, τροφός και φρουρός ελπίδων και παραδόσεως.

Η Καστανιά Βεροίας από τότε που στήθηκε η Σκηνή για να φυλάττει το ιερότερο κειμήλιο του Ποντιακού Ελ-

ληνισμού και το αγνότερο σύμβολο του τριπτύχου του, που είναι η θρησκεία, η πατρίδα κι η παράδοση έχει καταστεί η Νέα Σιών της Βόρειας Ελλάδας.

Το ανέσπορο φως της Μεγαλόχαρης, το μοσχολίβανο που καίει μπρος στην πάνσεπτη εικόνα θα αναζωογονήσουν και πάλι ιερές εμπνεύσεις, ευλαβείς στοχασμούς και θείους οραματισμούς.

Η πάλαι ποτέ Αθηνιώτισσα, η μετέπειτα Σουμελιώτισσα και σήμερα Μακεδονίτισσα θα δεχθεί σήμερα το ευλαβικό ασπασμό και θα δονήσει την ψυχή και τη σκέψη του Ποντιακού Λαού, σε οποιαδήποτε γωνιά της γης κι αν βρίσκονται. Προσέρχονται όλοι, έστω και νοερώς στη μεγάλη γιορτή της, κι αναπνέουν τη ζωογόνο αύρα του Βερμίου, πανόμοιας με την αύρα του όρους Μελά του

Πόντου. Η ασίγηστη νοσταλγία βρίσκει τη θεραπεία της. Οι δεκάδες χιλιάδες προσκυνητές ξαναβαπτίζονται στην κολυμβήθρα των πατροπαράδοτων ηθών και εθίμων και συμπροσεύχονται "... υπέρ των αδελφών ημών Ποντίων των από αιώνων απαταχού, υπέρ πίστεως και πατρίδος πεσόντων, υπέρ των μαρτυρησάντων, σφαγιασθέντων, καέντων, απαγχονισθέντων, εν ε-

ξορία και φυλακαίς θανόντων"... κι ακόμα "... υπέρ των αιδιώνων ημών αυτοκρατόρων Τραπεζούντας...", υπέρ των αιδιώνων πρώτων κτητόρων και των νέων...".

Η Παναγία Σουμελά, που ήταν το πιο σπουδαίο προσκύνημα της Ανατολής, στάθηκε προστάτιδα φρουρός, κιβωτός των παραδόσεων και καταφύγιο σωτηρίας του Ποντιακού Ελληνισμού από την ανθελληνική μανία και την αντριστιανική υστερία των Τούρκων.

Από το νέο της παλάτι σήμερα, που το ίδρυσε η λατρεία, ο πατριωτισμός κι η νοσταλγία των Ποντίων ανήκει πια στο Πανελλήνιο κι ειδικά στη Μακεδονία. Η Παναγία Σουμελά ως Μακεδονίτισσα πλέον, θα φρουρεί την "Ξακουστή του Αλεξάνδρου χώρα" από κάθε εχθρό και πολέμιο.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Τιβεριάδας θάλασσα

Έναν καιρόν ο Δεσπότης ο Γερβάσιον, επήγγεν ση Κρώμ' απάν καικά με τον διάκον ατ' τον Ιάκωβον. Οι Κρωμέτ με το να έτον η νεστεία τη Χριστού και έξεραν πως Δεσπότης νεστεύ', σο τραπέζ' έφεραν έναν πινάκ' μαύρα λάχανα με το πόλικον το πιπέρ άμα πολλά χαμνά. Ο Ιάκωβον άμον ντο είδεν ατά εστενοχωρεύτην και για να πειράζ' τον Δεσπότη, είπεν ατον:

Γέροντα, ποίον ευχήν να δεβάζω, το "Πάτερ ημών" γιόκσα το "φάγονται πένητες";

Ο Δεσπότης ο μακαρίτης, εγέλασεν και είπεν:

- Ευλογημένε, αβούατα τα γουρζούλα 'κι σκώνε "Πάτερ ημών". Εσύ πε το "Τιβεριάδος θάλασσα" γιατί άμον τον Πέτρον και τον Αντρέαν, λάχανα θα οψαρεύουμε.

2. Άεν Θόδωρο

Ένας γευρεός έξεν ντό μαγειρεύνε καλά φαγία 'σ σο μοναστήρ' του Σουμελά κ' ενούντσεν να πάει κάθεται εκεί κάμποσα ημέρας να καλοτρώει και έρται η ψη κι εμπέν σα καλάθα τ'.

Άρ εσέβεν 'σ σήν στράταν και το ηλεβασίλεμαν ε-ξέβεν σο μοναστήρ. Επροσκύνησεν και επήεν εκά-τσεν σ' έναν κελίν απές. Εκείνο το βράδον οι καλο-βέρ φαγίν κι έγκαν ατον. Ενούντσεν εμπορεί να έφα-γαν πριν οι καλογέρ' και εκοιμέθεν πεινασμένος. Α-πό πουρνού εγνέφσεν, ενήφτην, επήγγεν επροσκύνε-σεν και εκάτσεν και αναμέν' το φαγίν. Εδέβεν πολ-λάν ώρα και το φαγίν κι εφάνθεν.

Ενούντσεν ξάν και είπεν, εμπορεί να έφαγαν οι καλογέρ' πριν τ' ηλιέβγαλμαν. Άρ' επέμνην ξάν πει-νασμένος και αναμέν' το μεσημέρ'. Έρθεν κι εδέβεν και το μεσημέρ' και φαγίν πουδέν κ' εφάνθεν. Ατότε ερώτεσεν ίναν καλόγερον:

Η ΜΑΤΣΟΥΚΑΤΣΑ 'C CO ΚΡΩΝΙΝ

- Εσείς αδά πότε τρώτην;

- Εμείς, είπεν ο καλόγερον, Αεθοδωρίζομε. Ω-σπου να δαβέν η εβδομάδα και έρται Άεν Θόδωρον κι τρώγωμεν.

Εσκώθεν άχαρον ο γευρεούν επαίρεν το στουράκ'ν ατ' κι εσέβεν 'σ σήν στράταν. Εκατήβεν τα σκάλας και τεγκέλ - μεγκέλ εδέβεν τα καγκέλια κι εκατήβεν σο Κορδέν. Εκεί εσώρεψεν έναν δύο κοσπίτας και ζιρμιλάχαντα και έφαγεν, εκουπιέν απάν 'σ σό πο-τάμ' είπεν, έπιεν κι εγόμεωσεν την κοιλίαν ατ' και ε-παίρεν τον δρόμον για τη Σκαλίτα. Άμον ντ' εδέβεν το διχάλ το λιθάρ', ετέρεσεν από κάθεν κιάν έρται ί-νας Σκαλιτέτες και κρατεί και ίναν σκύλον δεμένον. Ερώτεσεν ατον πού πάει.

- Αγούτο το σκυλίν πολλά κλέφτικον έν, είπεν, και θα πάγω κρεμάν ατο, αδά 'σ έναν ελάτ'.

- Ευλογημένος, είπεν ατον ο γευρεούν, έπαρ'το κι άμε 'σ σο μοναστήρ κι άφς ατο εκεί. Οι καλογέρ' α-ναμένε ίναν Θόδωρον κι επεκει θα τρώγ'νε. Ούς να έρται ατός ο Θόδωρος ο σκύλον θα ψοφά και εσύ πα 'κι θα εμπαιν'τα 'σ σήν αμαρτίαν.

ΣΤΙΧΑΚΙΑ

Ειρήνη φόρ' κι ανάλλαξον άμον ντ' εποι'νες πρώ-τα

Εσύ τη χώραν μη τερεις το καρδόπο σ' ορώτα.

Κορτσόπον το σπαλερόπο σ' και τα σπαλεροδέ-μα σ'

Όνταν απλών'ς να δέντς ατα να ξερέν'ταν τα χέ-ρια σ'.

Έλα αρνί μ' έλα πουλί μ' τάράεσαι 'ς σην δύσαν Αούτα τα ξερόχερα μ' απέσ' 'ς σήν ψύ σ' να 'καί-σαν.

Θειίτσα μ' το κορτσόπο σου αέτ η γαλαφόραν 'ς σο πανη(γ)ύρ μη στείλτς ατεν ζελεύντ' ατεν η χώρα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. κοτύλα = σβέρκος
2. κουβαρία = κουβάριασμα
3. κουδούκ = ράμφος
4. κούζ = φωνάζει
5. κουκάρ = κουκάρι
6. κούκουδα = οκλαδόν
7. κουλάκ = χαίτη
8. κουλία = εδέσματα
9. κουμούλ = σωρός
10. κουμπάρτσα = κουμπάρα

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Απόδοση τιμής στον εκλιπόντα συνάδελφο Γιάννη Κανίδη

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας, εκ μέρους των 70.000 Ελλήνων Δασκάλων, εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια στην οικογένεια του εκλιπόντος συναδέλφου Γιάννη Κανίδη.

Η αυταπάρηση, η αυτοθυσία, ο ηρωισμός και η γενναιότητα του Γιάννη Κανίδη, έδειξαν σε όλους μας ότι η ζωή χωρίς αρχές δεν αξίζει.

Ο Γιάννης Κανίδης έδειξε ότι η θέση του Δασκάλου είναι μέσα στο Σχολείο, μαζί με τους μαθητές του, μαζί με τα παιδιά του, μέχρι το τέλος.

Έδειξε ότι η ελευθερία της ψυχής δεν ανταλλάσσεται με λίγες στιγμές ελεύθερης ζωής μακριά από αυτό που αγάπησε και υπηρέτησε σε όλη του τη ζωή.

Ταυτόχρονα έστειλε το μήνυμα πως ο χώρος του Σχολείου δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι χώρος επίλυσης των όποιων διαφορών αλλά χώρος συναδέλφωσης, ειρήνης και δημιουργίας.

Η Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας, τιμώντας τη μνήμη του ηρωικού Δασκάλου Γιάννη Κανίδη, θα αναλάβει πρωτοβουλία για την αποστολή βοήθειας στα παιδιά της Οσετίας.

ΑΠΟ ΤΗ Δ.Ο.Ε.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

• Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

είναι στη διάθεση

όλων των αναγνωστών του.

• Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται

αν είναι δυνατόν

δακτυλογραφημένες.

Χειρόγραφα

δημοσιευμένα ή όχι

δεν επιστρέφονται.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (23310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (23310) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (23310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

6 ευρώ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 -

ΤΗΛ. (23310) 66.913 - 61.160

FAX (23310) 66.979

Κλήρωση λαχειοφόρου αγοράς Σωματείου "Παναγία Σουμελά"

Ο αριθμός 25889 κερδίζει ένα αυτοκίνητο Fiat Punto Active.
Ο αριθμός 30913 κερδίζει ένα ψυγείοκαταψύκτη Electrolux.
Ο αριθμός 53104 κερδίζει ένα πλυντήριο ρούχων Zanussi.
Ο αριθμός 01780 κερδίζει μια ηλεκτρική κουζίνα Pitsos,
Ο αριθμός 86722 κερδίζει ένα χαλί Πέρσικα Roybayat.

Οι αριθμοί που λήγουν στα τέσσερα τελευταία ψηφία του πρώτου αριθμού δηλ. σε 5889 κερδίζουν από ένα ατμοσίδηρο Rowenta.

Οι αριθμοί που λήγουν στα τρία τελευταία ψηφία του δεύτερου αριθμού δηλ. σε 913 κερδίζουν από ένα βιβλίο Ποντιακού οικισμού.

Οι αριθμοί που λήγουν στα τρία τελευταία ψηφία του τρίτου αριθμού δηλ. σε 104 κερδίζουν από ένα βιβλίο ιστορίας "Παναγίας Σουμελά".

Οι αριθμοί που λήγουν στα τρία τελευταία ψηφία του τέταρτου αριθμού δηλ. σε 780 κερδίζουν από ένα βιβλίο Ποντιακά Ανέκδοτα.

Σημείωση

1) Αυτοί που έχουν λαχνό που κερδίζει, να φροντίζουν το συτομότερο να παραλάβουν το αντικείμενο που κερδίζουν.

2) Όσοι κερδίζουν δύο αντικείμενα με το ίδιο λαχείο παίρνουν το μεγαλύτερο αντικείμενο.

3) Όσα αντικείμενα είναι αξίας άνω των 73,37 ευρώ υπόκεινται σε φόρο δημοσίου 10%.

4) Όσα αντικείμενα δεν παραληφθούν μέχρι 15 Φεβρουαρίου 2005 τα παίρνει ο Ο.Δ.Δ.Υ σαν αζήτητα.

ΣΤΗΝ ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΒΕΡΜΙΟΥ

Με λαμπρότητα γιορτάστηκε η γιορτή της Μεγαλόχαρης στην Ιερά Μονή μας

συνέχεια από την 1η σελ.

μαρχος Βέροιας κ. Χρ. Σκουμπόπουλος, δήμαρχοι της Ημαθίας, νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι του Νομού, στρατιωτικές αρχές, τα Σώματα Ασφαλείας ενώ φέτος τις εκδηλώσεις παρακολούθησε και ο πρώην Διοικητής Β' Σ.Σ. κ. Νικόλαος Ντούβας από τη θέση του ως αρχηγός ΓΕΣ, ο οποίος και τιμήθηκε από το Ίδρυμα Παναγία Σουμελά.

Προηγήθηκαν την Παρασκευή και το Σάββατο οι εκδηλώσεις που διοργανώνονται κάθε χρόνο με αφορμή την ημέρα της Παναγίας ενώ φέτος θεσμοθετήθηκε από το Ίδρυμα και μια ακόμη τιμητική διάκριση για νέα παιδιά.

Τιμήθηκε, λοιπόν, ο Αλέξανδρος Μιόγλου, μαθητής από το Λύκειο Μακροχωρίου Ημαθίας με υποτροφία 3.000 ευρώ, για τον αγώνα ζωής που έκανε μετά το τροχαίο δυστύχημα των Τεμπών που στοίχισε τη ζωή σε 21 συμμαθητές του.

Στη μνήμη των μαθητών - θυμάτων από το Μακροχώρι δόθηκε αυτή η υποτροφία φέτος στον Αλέξανδρο Μιόγλου. "Τέτοιες πρωτοβουλίες μας εμπυχώνουν και μας δίνουν κουράγιο να προχωρήσουμε" τόνισε ο μαθητής μιλώντας για τις συνέπειες της τραγικής εμπειρίας που έζησε τον Απρίλιο του 2003.

"Οι μαθητές που επιζήσαμε βλέπουμε πια τον κόσμο με άλλα μάτια και τη ζωή πιο υπεύθυνα" είπε ευχαριστώντας το Ίδρυμα Παναγία Σουμελά και τον Πρόεδρο κ. Γιώργο Τανιμανίδη από τον οποίο παρέλαβε την υποτροφία.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΦΩΤΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Από τον 16ο αιώνα και μέχρι τη δημιουργία του Ελεύθερου Ελληνικού κράτους

Φώτιος Δ. Κουτσουπιάς

ΦΩΤΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ 16^ο ΑΙΩΝΑ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΝΤ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ

Διάβασα την πρόσφατη συγγραφική εργασία του Φώτη Κουτσουπιά. Με τίτλο "ΦΩΤΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ", μας δίνει ολοκληρωμένο το περίγραμμα μιας εποχής, γνωστής ως "εποχή του Ελληνικού - Νεοελληνικού διαφωτισμού".

Οι πνευματικοί άνδρες, οι οποίοι σε μια δύσκολη και κρίσιμη για το έθνος περίοδο, αφιέρωσαν τις δυνάμεις τους, για να μεταδώσουν στους σκλαβωμένους Έλληνες τις γνώσεις και τις ιδέες που θα συντελούσαν στην αναγέννηση του Γένους, δεν είναι άγνωστοι στο ειδικό αναγνωστικό κοινό. Μονογραφίες, μελέτες, εγχειρίδια, διατριβές, αποτελούν πλούσιο βιβλιογραφικό υλικό που μας φέρνει κοντά στη ζωή και στο έργο των διαφωτιστών.

Ο συγγραφέας όμως των "Φωτιστών του Γένους", αφού προηγουμένως με στοχαστικές παραθέσεις και προσεκτικά διατυπωμένους όρους εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα, αναδειχνει με το δικό του τρόπο τα πορτραίτα μιας ξεχωριστής ομάδας των ανθρώπων αυτών.

Ο Ευγένιος Γιαννούλης που ανέλωσε τον εαυτό του στην καθοδήγηση του χειμαζόμενου λαού και στην πνευματική αφύπνισή του. Ο Κοσμάς ο Αιτωλός, ο μάρτυρας άγιος του νεότερου Ελληνισμού που "σφράγισε με το θάνατο του τη γνησιότητα και την εγκυρότητα των λόγων του". Ο Πάτριος Μακάριος Καλογεράς, ευεργέτης της γενέτειράς του με την ίδρυση της περιώνυμης "Πατμίου Σχολής" της οποίας το εκπαιδευτικό έργο συνεχίζεται με τη σημερινή επτατάξια Εκκλησιαστική Σχολή. Ο περισπούδαστος και εμπνευσμένος σχολάρχης πληθώρας εκπαιδευτικών ιδρυμάτων Ευγένιος Βούλ-

γαρης, πρόδρομος του Κοραή. Ο οικουμενικός Νικηφόρος Θεοτόκης, περιζήτητος στην Ορθόδοξη Ευρώπη δάσκαλος, πολύτιμος σύμβουλος και συμπαραστάτης στις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες της διψασμένης για μάθηση πατρίδας του. Ο Αθανάσιος Πάριος, ο παρεξηγημένος από κάποιους, αλλά στην πραγματικότητα ανεπανάληπτος για την ευθυκρίσια του και την ακάματη μέχρι βαθύς γήρατος προσφορά του. Ο πολυτάλαντος συμπατριώτης και συνεργάτης του Κοραή Νεόφυτος Βάμβας. Ο Ηπειρώτης Νεόφυτος Δούκας με τον όγκο της φωτιστικής του προφοράς στην πατρίδα του και με την αίγλη του στην Ευρωπαϊκή γραμματολογία όπου καθιερώθηκε ως αυθεντία στα φιλοσοφικά δεδομένα.

Όλοι αυτοί, εμφανίζονται στο έργο του Φώτη Κουτσουπιά με κοινό τους χαρακτηριστικό το ιερατικό τους σχήμα και την αταλάντευτη προσηλωση τους στην ορθόδοξη παράδοση. Λειτουργοί της Χριστιανικής πίστης και συγχρό-

νως φορείς και προαγωγοί του Ελληνικού Πνεύματος. Φωτιστές της Θρησκείας και της Εθνικής συνείδησης του Γένους.

Ορέστης Σιδηρόπουλος

Μέλος της Ένωσης Λογοτεχνών Βορείου Ελλάδος

Σημ. "Αργοναύτη": Συγχαίρουμε ολόθερμα τον αγαπητό συγγραφέα κ. Φώτη Κουτσουπιά και για το νέο εντυπωσιακό του πόνημα, που έρχεται να εμπλουτίσει ακόμα περισσότερο την τοπική Νεοελληνική Γραμματεία μας και όχι μόνο. Ακόμα η πνευματική του καρπογονία κατέχει περίοπτη θέση και στην ποντιακή βιβλιογραφία.

Επίκαιρες Επιστολές

Ο "μειζέτερον"

Αγαπητέ "Λαέ"

Στο μακρινό Μπεσλάν, ο Πόντιος δάσκαλος Γιάννης Κανίδης, βρέθηκε κι αυτός τη μέρα εκείνη ανάμεσα στις εκατοντάδες των ομήρων. Κάποια στιγμή τον συμπεριέλαβαν στην ομάδα των ατόμων που αποφάσισαν να αφήσουν ελεύθερα και υπέδειξαν σ' αυτόν να εγκαταλείψει τους χώρους της ομηρίας.

Για τον Κανίδη όμως, η ελληνική του καταγωγή δεν ήταν δυνατό να αποτελέσει εξιτήριο προς τη σωτηρία. Γι' αυτόν, η καταγωγή του ήταν αναπόσπαστα δεμένη με το καθήκον και την αυτοθυσία:

"Πώς ίνεται να φέβουμε εμείς οι μεζέτερ και ν' απομένε τα παιδόπα;" (Πώς είναι δυνατόν να φύγουμε εμείς οι ηλικιωμένοι και να μείνουν εδώ τα ανήλικα παιδιά;)

Με μια και μόνο λέξη, πέστην ποντιακήν, πέστην αρχαιοελληνική, χάραξε το δρόμο της θυσιάς που αποφάσισε να ακολουθήσει.

Τις άλλες μέρες, τον αναζητούσαν δι' δικούς του μάτια στους δρόμους και στο νοσοκομείο της πόλης. Κάποιοι, τους πληροφόρησαν πως τον είδαν την ώρα του πανικού

να μεταφέρει "παιδόπα" και να τα περνά έξω, χαρίζοντάς τα τη ζωή.

Πόσες σωτήριες διαδρομές πρόλαβε να κάνει και πόσων παιδιών σωτήρας μπόρεσε να γίνει, κανείς δεν το ξέρει.

Τον δάσκαλο Γιάννη Κανίδη τον βρήκαν τα ξημερώματα της επομένης μέρας νεκρό, στο δάπεδο του Γυμναστηρίου. Μπορούσε να σωθεί, αφού ήταν Έλληνας. Προτίμησε το θάνατο, γιατί ήταν Τραντέλλενας.

Ε.

Αναδημοσίευση: "ΛΑΟΣ", 7-9-2004

Σημ. "Αργοναύτη": Ευχαριστούμε θερμά τον "Ε" γι' αυτήν την, από καρδιάς, επιστολή του στην έγκριτη εφημερίδα "ΛΑΟΣ". Επιστημαίνει εύστοχα ο "Ε" τη μεγάλη αυτοθυσία του συμπατριώτη μας δασκάλου, Γιάννη Κανίδη στην υψηλή αποστολή του. Ναί, αγαπητέ "Ε", ήταν ένας "Τραντέλλενας". Τα λόγια σας, αγαπητέ "Ε", είναι ένα κεράκι στη μνήμη του δασκάλου Γιάννη Κανίδη. Ας είναι αιωνία η μνήμη του.

Το προσκύνημα στον Πόντο από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας

14 μέχρι 25 Ιουλίου 2004

**Γράφει ο Παναγιώτης Ι. Παπαδόπουλος
Φιλολόγος -
Καθηγητής**

Προσκύνημα στα άγια χώματα του Πόντου πραγματοποίησε η Εύξεινος Λέσχη Βεροίας με Ποντίους και φίλους των Ποντίων από τη Βέροια και τη Θεσσαλονίκη.

Η εκδρομή πραγματοποιήθηκε από την 14 μέχρι την 25η Ιουλίου 2004 με το Πρακτορείο του κ. Κώστα Ανδρεάδη που διατηρεί τουριστικό γραφείο στη Βέροια. Η εκδρομή μας στον Πόντο έγινε σ' ένα ευχάριστο κλίμα γιατί οι περισσότεροι πηγαίναμε για πρώτη φορά και είχαμε επομένως την αγωνία να δούμε και να γνωρίσουμε τα μέρη εκείνα που γεννήθηκαν και έζησαν οι γονείς και οι παπούδες μας. Ήταν μια πρωτόγνωρη εμπειρία που η ανάμνησή της θα προκαλεί συναισθήματα συγκίνησης. Ο πρόεδρος της Ε.Λ.Β. κ. Γιάννης Μιχαηλίδης κατέβαλε μαζί με τον υπεύθυνο του Τουριστικού Γραφείου κ. Κ. Ανδρεάδη φιλότιμες προσπάθειες για να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τα προβλήματα που παρουσιάζει μια πολυήμερη εκδρομή όπως ήταν η δική μας.

Επισκεφθήκαμε αρκετές πόλεις της Μ.Α. και γνωρίσαμε από κοντά την πολιτιστική μας κληρονομιά η οποία δεν γνώρισε τη μεταχείριση και την αξιοποίηση που της αναλογούσε. Πολλές εκκλησίες και ιστορικοί χώροι κακοποιήθηκαν βάνασα από τους σημερινούς κατόχους. Για να τους δούμε, όπως είναι κατεστραμμένοι, πληρώσαμε και εισιτήριο. Μας εντυπωσίασε ο ευλογημένος, όπως τον χαρακτήριζαν οι γονείς μας, Πόντος για το πλούσιο πράσινο και τη φυσική ομορφιά. Οι όμορφες ακρογιαλιές σε συνδυασμό με το πράσινο του βουνού, προκαλούσε την ευχάριστη αίσθηση και το θαυμασμό μας. Οι απέραντες εκτάσεις των βουνοπλαγιών (παρχάρια) με τις φουντουκίες ικανοποιούσαν και τις πιο μεγάλες απαιτήσεις των επισκεπτών. Επισκεφτήκαμε τα χωριά μας και ζήσαμε όλοι στιγμές συγκινήσεις.

Σε όλη μας τη διαδρομή είχαμε ελληνονομαθή ξεναγό, τον κ. Αχμέτ Σαλήκογλου που, με τη βοήθεια των χαρτών του, προσπαθούσε να μας εξηγήσει αυτά που βλέπαμε και απολαμβάναμε. Είχαμε την ευνοϊκή τύχη με το μέρος μας. Ο καιρός τις ημέρες εκείνες στην Τουρκία δεν ήταν ιδιαίτερα ζεστός. Βέβαια σε κάποια μέρη που επισκεφτήκαμε το υψόμετρο ήταν πάνω από 1400 μέτρα γι' αυτό αισθανόμασταν

Τα μέλη της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας φωτογραφίζονται μπροστά στην Παν. Σουμελά του Πόντου

Η Κερασούντα, η πατρίδα των γονιών μου, όπως την είδαμε σήμερα

την ευχάριστη δροσιά. Στη θρυλική Σάντα, με τους ηρωικούς της αγώνες εναντίον των Τούρκων, ο τουριστικός οδηγός μας, έγραφε 1800 μέτρα υψόμετρο. Κάποια στιγμή νόμισα ότι κοντεύω να φτάω στα δωμάτια του Δία στον Όλυμπο. Όσο για τη συμπεριφορά των Τούρκων μπορώ να πω ότι ήταν φιλική. Με ένα καταστηματούχο που είχαμε διάλογο στα γερμανικά έδειξε αισθήματα φιλίας. Εντύπωση μου έκανε ότι ήταν ευνοϊκά διατεθειμένος απέναντί μου εξ αιτίας...της νίκης της Εθνικής μας ομάδας.

Με τα χρήματα τους είχαμε κάποια προβλήματα προσαρμογής γιατί ήταν τεράστια η δυναμική του δικού μας Ευρώ. Όταν εξαργύρωσα 50 Ευρώ έγινα εκατομμυριούχος, αφού ένα Ευρώ αντιστοιχεί σε 1.750.000 λίρες Τουρκίας.

Για το οδικό δίκτυο αρκετά καλό, ιδιαίτερα μετά την Κωνσταντινούπολη με κατεύθυνση προς την Άγκυρα. Η συναισθηματική μου σχέση με τον Πόντο δεν με εμποδίζει να εκφράσω το θαυμασμό μου, την ομορφιά που είδα και στις δυο πλευρές του Βοσπόρου. Εκείνη η διαδρομή με το βαποράκι δεν προκαλεί μόνο το θαυμασμό. Προκαλεί κάποιες φορές την κατάθλιψη και την οργή για όσους ήταν η αιτία στο ιστορικό παρελθόν, αυτά τα μέρη να περάσουν σε ξένα χέρια. Ο νους σου αμέσως πηγαίνει σε άσχημες εποχές που ο διχασμός κυριαρχούσε στην πολιτική σκηνή των Ελληνικών πραγμάτων.

Πάντως δεν θα ξεχάσω την συνομιλία μου με κάποιο Τούρκο που του δήλωσα την εκπαιδευτική μου ιδιότητα. Μου είπε, η συζήτηση πάντα στα γερμανικά, ότι αισθάνεται άσχημα που καταστρέψανε τις εκκλησίες και για να τις επισκεφτούμε πληρώνουμε εισιτήριο.

Οφείλω να επαναλάβω ότι, παρά την κούραση που αισθανθήκαμε, γυρίσαμε "φορτωμένοι" με γεμάτες τις αποσκευές μας ευχάριστες αναμνήσεις. Η Παναγία Σουμελιώτισσα, της οποίας την παλαίφατη μονή της επισκεφτήκαμε, να μας δίνει κουράγιο για να διατηρούμε στη σκέψη μας πάντα ζωντανή τη μνήμη των γονιών μας.

Συγχαρητήρια στην Εύξεινο Λέσχη Βεροίας για την γενναία, πρωτοβουλία της και το τουριστικό γραφείο του κ. Κώστα Ανδρεάδη, που την πραγματοποίησε.

Αναλυτικά ρεπορτάζ για την κάθε τοποθεσία θα ακολουθήσουν μετά το 15Αύγουστο.

**Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο**

Η πολυήμερη εκδρομή της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας στον Πόντο

Η Ευξείνου Λέσχη Βέροιας συνεχίζει να τολμά και να πραγματοποιεί ιδέες και προγράμματα. Αυτό οφείλεται διότι υπάρχει κάθε φορά ένα Διοικητικό Συμβούλιο που και χρόνο πολύτιμο διαθέτει για τα προβλήματα της Λέσχης αλλά και οράματα έχει. Όλα αυτά βρίσκονται πάντα στην υπηρεσία της ποντιακής ιδέας και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Μια τέτοια ιδέα ήταν η πραγματοποίηση ενός ταξιδιού στον Πόντο. Ένα προσκύνημα στα άγια μέρη των αλησμόνητων πατρίδων. Εκεί που γεννήθηκαν και έζησαν οι προγονοί μας. Εκεί που δημιούργησαν έναν αξιολόγητο πολιτισμό. Εκεί που ο ήχος της λύρας και του τραγουδιού στα καταπράσινα παρχάρια εξύμνησαν τον έρωτα και τη ζωή, την ανδρεία και την ελευθερία, αλλά και τον πόνο της συμφοράς. Αυτόν τον τόπο οι πόντιοι και οι φίλοι των ποντίων της Βέροιας αποφασίζουν να επισκεφθούν. Όλοι είναι πρόθυμοι να καταβάλουν το αντίτιμο που τους αναλογεί αλλά και να υπομείνουν όσες ταλαιπωρίες χρειαστούν αρκεί να πάμε. Αρκεί να φτάσουμε πρώτοι στο ραντεβού με την ιστορία.

Στην προσπάθεια του ο Πρόεδρος της Λέσχης και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν ως συνεργάτη και πολύτιμο βοηθό τον κ. Κώστα Ανδρεάδη που διατηρεί στην Βέροια Γραφείο Τουριστικό. Αυτός ανέλαβε τη φροντίδα με τη συνεργασία της Ε.Λ.Β. να οργανώσει την εκδρομή. Να αποφασίσουν τις πόλεις του Πόντου που πρέπει να επισκεφθούν, τις διαδρομές που πρέπει να ακολουθήσουν και γενικά να συντάξει το πρόγραμμα της εκδρομής.

Η ανταπόκριση των ποντίων και των φίλων της Λέσχης ήταν άμεση. Σε σύντομο χρονικό διάστημα συμπληρώθηκε ο απαιτούμενος αριθμός των ενδιαφερομένων. Ως ημερομηνία αναχώρησης ορίστηκε η 14η Ιουλίου, ημέρα Τετάρτη και ώρα 8μ.μ. Αφετηρία συνάντησης ήταν ο χώρος μπροστά στα Δικαστήρια. Σε όλους μας υπήρχε κάποιο άγχος και αγωνία. Μέσα μας δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι επρόκειτο να πάμε στον Πόντο για να συναντήσουμε τους δικούς μας. Νομίζαμε ότι μόλις θα φτάναμε στην Τραπεζούντα, θα ήταν όλοι εκεί συγκεντρωμένοι και θα μας περίμεναν.

Οι μέρες πέρασαν και η ώρα της αναχώρησης ήρθε. Είμαστε όλοι εκεί παρόντες. Δεν απουσιάζει κανείς. Σε λίγο ήρθε το λεωφορείο με τον οδηγό και τον υπεύθυνο της εκδρομής. Κάποιες σύντομες οδηγίες και η μηχανή άρχισε να λειτουργεί. Η εκκίνηση είναι γεγονός. Χαιρετούμε την όμορφη Βέροια για το μεγάλο ταξίδι μας. Η ατμόσφαιρα μέσα στο λεωφορείο είναι ευχάριστη. Όλοι σχεδόν είναι γνωστοί και φίλοι. Κουβεντιάζουμε για τα χωριά που πρόκειται να επισκεφθούμε... Όλοι μας έχουμε στο νου τον Πόντο. Ο καθένας, όμως, χωριστά ψάχνει τη δική του γωνιά, τη δική του Ιθάκη. Κι αυτή η φαντασία δεν λείπει να σταματήσει ενώ είμαστε έξω από τη Θεσσαλονίκη, αυτή μας πήγε στο Πόντο. Γρήγορα μας έβαλε να ψάχνουμε.

Ευτυχώς ο Γιάννης (Μιχαηλίδης) άρπαξε τη λύρα. Ήθελε να μας βάλει στο κλίμα της διασκέδασης. Έτοιμοι κάποιοι δίπλα του, αρχίζουν το τραγούδι. Ο Πόντος ζωντάνεψε. Ώρες πολλές ταξιδεύουμε. Ξημερώματα της επόμενης μέρας έχουμε φτάσει στα σύνορα. Περιμένουμε τον καθιερωμένο έλεγχο διαβατηρίων.

Ύστερα από λίγη ώρα είμαστε στην Τουρκία. Διασχίζουμε τα εδάφη της Αν. Θράκης. Κάποιες σκέψεις από το ιστορικό παρελθόν θέλουν να εισβάλουν στο σήμερα. Δεν είναι κατάλληλη η ώρα. Το λεωφορείο ακολουθεί το δρόμο του, εκείνο δεν έχει σκέψεις. Ο οδηγός είναι εκείνος που το κατευθύνει. Σε λίγες ώρες πλησιάζουμε στην Κωνσταντινούπολη. Από το βάθος κάποια πολυώροφα οικοδομήματα προμηνύουν την είδηση ότι εκεί βρίσκεται η πόλη του Κωνσταντίνου εκείνου που την ίδρυσε και της έδωσε το όνομά του και την ιστορία της. Κάποια στιγμή ο οδηγός μας πληροφορεί ότι ήδη είμαστε στα προάστια της Πόλης. Σε λίγη ώρα είμαστε στην ιστορική πόλη του Βυζαντίου. Εκεί που είχε την έδρα της η Μεγάλη Ιδέα της φυλής. Την άλλη μέρα κάναμε τις απαραίτητες επισκέψεις και περιπάτους. Επίκεντρο η Αγία Σοφία και ο περίπλους του Βοσπόρου. Και τα δύο είχαν τη δική τους ιστορία με διαφορετικό νόημα.

Το ταξίδι μας συνεχίστηκε. Μέσω Άγκυρας, της Σεβάστειας και της Αργυρούπολης φτάσαμε στον προορισμό μας, την Τραπεζούντα. Η κούραση της διαδρομής μεγάλη. Η αγωνία όμως και η περιέργεια διατηρούν ζωντανές όλες τις αισθήσεις. Την άλλη μέρα επισκέψαμε "Παναγία Σουμελά". Θρύλος και δόξα μαζί αποτελούν το φωτοστέφανο της πίστης μας προς την μητέρα του Θεού. Ακολουθώντας την κοιλάδα του ποταμού Πυξίτη, "τη Παναγία του ποτάμι" όπως έλεγαν οι δικοί μας φτάσαμε εκεί. Είναι σαν "Ονειρο και όμως, είναι αληθινό. Είμαστε προσκυνητές. Λίγο πριν, στο παρεκκλήσιο της Αγίας Βαρβάρας, ψάλλαμε τον παρακλητικό κανόνα της Παναγίας Σουμελιώτισσας. Τώρα τα μάτια μας βλέπουν τα ερείπια της κακίας και του μίσους. Πληρώσαμε, μάλιστα, και εισιτήριο. Επισκεφτήκαμε και τα άλλα δύο μεγάλα μοναστήρια του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα και Αγίου Ιωάννου Βαζελώνος. Η ίδια πικρή γεύση της πραγματικότητας.

Την άλλη μέρα επισκεφτήκαμε άλλα αξιοθέατα της πόλης των Κομνηνών της Τραπεζούντας. Εκκλησίες έχουν μετατραπεί σε μουσεία. Αγιογραφίες και ψηφιδογραφίες έχουν καταστραφεί ή έχουν σκεπαστεί. Φαίνεται ότι το εκτυφλωτικό φως ενός πολιτισμού δεν άντεχαν να το βλέπουν. Η πνευματική τους πενία δεν αρκούσε να φωτίσει το νου και τη σκέψη τους γι' αυτό προτιμούσαν την καταστροφή. Και εμείς οι επισκέπτες, παράξενα συναισθήματα νιώθουμε: Περηφάνια για την καταγωγή μας, το ένδοξο παρελθόν αλλά και λύπη για την άθλια και σκληρή τύχη που επιφύλαξε η μοίρα για την πολιτιστική μας κληρονομιά. Εκείνο που

προκάλεσε έντονα συναισθήματα μέσα μας ήταν η επίσκεψη στη θρυλική Επτάκωμη Σάντα. Χρειάστηκε να διανύσουμε αρκετές ώρες επικίνδυνης διαδρομής για να χαρούμε την ομορφιά της άγριας φύσης. Από την μια το υπερβολικό υψόμετρο, άνω των 2.500 μέτρων και από την άλλη η πλούσια βλάστηση συνθέτουν την αρμονία των αντιθέσεων. Η επίσκεψη ήταν πρώτα στο συνοικισμό των "Ζουρνασάντων".

Η θέα των ερειπίων του Αγίου Κωνσταντίνου πλήγωσε την, ήδη, τραυματισμένη συνείδησή μας για τους κατόχους αυτών των πλούσιων εδαφών. Η ίδια συναισθηματική μας φόρτιση δοκιμάστηκε και στην επίσκεψη μας στο συνοικισμό "Πιστοφάντων". Και εδώ ερείπια. Μόνο χόρτα έμειναν η μόνιμη συντροφιά στους τοίχους του Ναού του Αγίου Χριστόφορου. Δίπλα η βρύση, αρνείται να ξεδιψάσει τους ανθρώπους με το νερό που κάποτε άφθονο παρείχε. Ποιες, άραγε εικόνες διαδραματίστηκαν εκεί μπροστά, ποιες αθώες υπάρξεις πλήρωσαν με τη ζωή τους το τμήμα των αισθημάτων της πατρίδας και της θρησκείας;

Παρ' όλα αυτά είχαμε το κουράγιο να συνεχίσουμε να θαυμάζουμε και να γελάμε. Οι απόγονοι των θρυλικών Σανταίων ετοίμασαν το τραπέζι της φιλοξενίας. Ήταν το πιο όμορφο μνημόσυνο που συμμετείχα. Αισθανόσουν την αναπνοή των ψυχών που ήρθαν, από το υπερπέραν στο αντάμωμα των. Στιγμές μεγαλείου και λύτρωσης. Η λύρα ανέλαβε δράση. Ο ήχος της με τη συνοδεία του τραγουδιού αντικατέστησαν τα λόγια του παπά, όπως το ψωμί και το κασέρι τα κόλλυβα. Όταν γυρίσαμε όλα μέσα μας είχαν αλλάξει. Έφυγαν οι ρυτίδες της ψυχής μας. Μια ψυχική κάθαρση ήταν γεγονός.

Στο ξενοδοχείο μας, κάποιοι άλλοι γύριζαν από άλλες περιοχές

του Καρς. Τα πρόσωπα τους έλαμπαν. Είχαν φέρει μαζί τους την πιο ευχάριστη είδηση. Είχαν βρει το χωριό τους. Το χωριό των γονιών τους. Είχαν ζήσει στιγμές αρχαίας τραγωδίας αφού βρήκαν τη βρύση στην οποία ξεδιψούσαν οι γονείς των γονιών τους. Και κάποιοι άλλοι παππούδες, ο καθένας με τη δική του ιστορία.

Η επόμενη μέρα ήταν η μέρα της επιστροφής. Η διαδρομή από την παραλία του Πόντου, από την Τραπεζούντα μέχρι και την Σαμψούντα, είναι καταπληκτική. Αριστερά σου βλέπεις τις πλαγιές των βουνών πλούσιες από βλάστηση. Τα φουντούκια έχουν τον πρώτο λόγο. Σιγά - σιγά προσπαθούμε να αποκαλύψουμε όλα εκείνα τα μυστικά που έκαναν τους δικούς μας να χαρακτηρίζουν τον Πόντο Παράδεισο. Βέβαια ο τόπος που γεννήθηκες είναι πάντα Παράδεισος, όποια κι αν είναι η φυσική του κατάσταση.

Με τις σκέψεις και τις πληροφορίες που φιλότιμα μας έδινε ο Αχμέτ ο Ξεναγός μας και ο κ. Παναγιώτης Παπαδόπουλος, φτάσαμε πάλι στην Κωνσταντινούπολη και την άλλη μέρα το βράδυ στη Βέροια, 25 Ιουλίου, Κυριακή.

Η Ευξείνου Λέσχη Βέροιας αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει όλους όσους έλαβαν μέρος στην εκδρομή και μοιράστηκαν μαζί μας τις συγκινητικές στιγμές. Να ευχαριστήσει τον κ. Κώστα Ανδρεάδη που προσπάθησε να βοηθήσει και να ικανοποιήσει όσες επιθυμίες των εκδρομέων μπορούσε. Μέσω αυτού και τον υπομονετικό Ξεναγό μας, ελληνομαθή Τούρκο κ. Αχμέτ Σαλήκογλου, αλλά και όλους τους άλλους που συνέβαλαν στην επιτυχία αυτής της εκδρομής.

Το κοινό των Ποντίων

Ιστορική αναδρομή και σημερινές συνιστώσες

Γράφει ο
Παναγιώτης
Φιλόλογος - Καθηγητής

Σε πανηγυρική ατμόσφαιρα έγιναν στην αίθουσα συνεδριάσεων στην Ι. Μονή Παναγίας Σουμελά οι εργασίες της τακτικής Γενικής Συνέλευσης για την εκλογή των νέων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Ι. Ιδρύματος "ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ". Την ημέρα εκείνη, Κυριακή 6 Ιουνίου το μεσημέρι συγκεντρώθηκαν εκπρόσωποι ποντιακών σωματείων από ολόκληρη την Ελλάδα.

Της Γεν. Συνελεύσεως προεδρεύει σύμφωνα με το άρθρο 6 & 6 ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης και αν απουσιάζει ο εκάστοτε πρόεδρος του Ιερού Ιδρύματος Παναγία Σουμελά, κάτι που έγινε στην παρούσα Γ. Συνέλευση.

Πρώτος πήρε το λόγο ο ηγούμενος της Μονής, π. Παύλος Αποστολίδης, ο οποίος μετέφερε της πατρικές ευχές και νουθεσίες του ασθενήσαντος Μητροπολίτη. Τονίσθηκε ιδιαίτερα ο συμβολισμός και η ιστορική σημασία που συγκεντρώνει η σεπτή εικόνα της Παναγίας, προστάτιδα του ποντιακού κόσμου αλλά και όλου των ανθρώπων. Ο π. Παύλος υπογράμμισε ακόμη την ιερότητα που έχει ο χώρος της Μονής που παραπέμπει στον μακρινό πόντο. Αν και έπαψε το μοναστήρι του πόντου να φωτίζει τον κόσμο, δεν σταμάτησε να χτυπά η καρδιά του ποντιακού ελληνοισμού, επειδή σώθηκαν τα τρία ιερά κειμήλια: Η ιστορική εικόνα από τον Ευαγγελιστή Λουκά (1ος αι. μ.Χ.), ο Τίμιος Σταυρός, δώρο του αυτοκράτορα της Τραπεζούντας Μανουήλ Γ Κομνηνού (1390 μ.Χ.) και η εξωτερική όψη του Ευαγγελίου του Οσίου Χριστοφόρου δευτέρου κτήτορα της Μονής του Πόντου (644 μ.Χ.).

Το λόγο στη συνέχεια πήρε ο πρόεδρος του ιδρύματος κ. Γ. Τανιμανίδη ως προεδρεύων της Γεν. Συνέλευσης.

Αφού χαιρέτησε τους καλεσμένους, εξήγησε τη σημα-

γκεντρώνεται κάθε χρόνο στους χώρους της Μονής, τον Ιούλιο και συζητούν για την ιστορία και ποντιακή παράδοση. Προβληματίζονται για τον τρόπο λειτουργίας, των σωματείων και εκφέρουν άποψη.

Τα Δ.Σ. του Σωματείου και του Ιδρύματος έχουν κάθε λόγο να είναι υπερήφανοι για το έργο που επιτελείται.

Στην συνέχεια ο λόγος δόθηκε στους εκπροσώπους των σωματείων. Πολλοί ήταν εκείνοι που πήραν τον λόγο και διατύπωσαν τις απόψεις τους, έκαναν προτάσεις και όλοι μαζί ευχήθηκαν για κάτι καλύτερο. Ακολούθησαν αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Δ.Σ.

Ο Ιερό Ιδρυμα "Παναγία Σουμελά" σύμφωνα με το πρώτο άρθρο του Βασ. Διατάγματος (924/1966 ΦΕΚ 250/66) είναι νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Η λειτουργία του στηρίζεται και στην κανονιστική διάταξη με αριθ. 47/20-2-1973 της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδας υπό την εποπτεία της οποίας τελεί, όπως ορίζεται το δεύτερο άρθρο της.

Μεγάλη σημασία όμως έχει ότι το συμβουλευτικό αυτό σώμα που στηρίζεται στη Συνέλευση των αντιπροσώπων των ποντιακών σωματείων, ονομάζεται "ΚΟΙΝΟ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ" και συνέρχεται κάθε τρία χρόνια. Αφιετηρία του θεσμού αυτού είναι το έτος 1964. Συγκεκριμένα στις 20 Σεπτεμβρίου 1964, όταν την ημέρα εκείνη οργανώθηκε φιλολογικό μνημόσυνο του Φίλωνα Κτενίδη (1889-1963) στην αίθουσα της εταιρείας, Μακεδονικών Σπουδών.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας με πρωτοβουλία των αιμινηστών Παν. Τανιμανίδη, Χρ. Κουλαουζίδη και Ευρ. Χειμωνίδη αποφασίσθηκε στη συγκέντρωση των μελών του Σωματείου "Παναγία Σουμελά" η αναβίωση του θεσμού του κοινού των Ποντίων με αποκλειστικό θρησκευτικό περιεχόμενο.

Έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες και η ιδέα γίνεται πραγματικότητα. Στις 26 Μαρτίου 1967, συγκλήθηκε το Α' κοινό των Ποντίων της Παναγίας Σουμελά.

Μένει στον αναγνώστη η απορία: ο θεσμός του κοινού των Ποντίων από που προέρχεται και ποια είναι η καταγωγή του. Πρώτη σχέση θα μπορούσε να θεωρηθεί κάποιος τις Αμφικτιονίες των αρχαίων Ελλήνων. Ήταν δηλ. οργανώσεις αρχικά θρησκευτικές στις οποίες συμμετείχαν οι κάτοικοι γειτονικών περιοχών, με επίκεντρο ένα ιερό κοινής λατρείας.

Βέβαια αυτές οι συγκεντρώσεις των εκπροσώπων των πόλεων πήραν και πολιτικό χαρακτήρα. Σκοπός των αμφικτιονιών ήταν η ανάγκη ανταλλαγής απόψεων και λήψης αποφάσεων σχετικών με κάποια θέματα κοινού ενδιαφέροντος π.χ. η κατασκευή και συντήρηση των ναών, η διαχείριση οικονομικών πόρων και άλλα θέματα, λει-

τουργικά του ναού.

Τέτοιου είδους συγκεντρώσεις με την ονομασία "κοινά" στο χώρο της Μ. Ασίας συναντάμε πολλά. Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι μετά το Β' Ελληνικό αποικισμό, τη μετάβαση δηλ. στο μικρασιατικό χώρο Ελλήνων μεταναστών 800 π.Χ. δημιουργήθηκαν ελληνικοί οικισμοί. Μέχρι που να γίνει η αφομοίωση των πληθυσμών που υπήρχαν οι Έλληνες ένοιωθαν την ανάγκη της ενότητας, μεταξύ τους, είχαν πολλά κοινά μεταξύ τους, αφού αποτελούσαν προέκταση των δραστηριοτήτων των Ελληνικών πόλεων, ονόμασαν τις συναντήσεις αυτές κοινά. Έτσι διαβάζουμε το "κοινό

Η ιστορική εικόνα της Παν. Σουμελά, έργο του Ευαγγελιστή Λουκά (1ος αι. μ.Χ.)

Ο ιστορικός ναός της Παναγίας ανοικοδομήθηκε το έτος 1951 μ.Χ.

σία που έχει ο θεσμός αυτός που απολήγει στην εκλογή των μελών του Δ.Σ. του Ιδρύματος και συμβουλευτικού οργάνου γύρω από τη λειτουργία και τη θρησκευτική αποστολή του της Ι.Μονής.

Ο πρόεδρος αναφέρθηκε συνοπτικά και στο έργο που παρουσιάστηκε στην τριετία που πέρασε από το απερχόμενο Δ.Σ. μέσα στο έργο αυτό εντάσσεται και η υποστήριξη της νεολαίας, που είναι οργανωμένη στα ποντιακά σωματεία της χώρας και λειτουργούν ως ένας αυτοδύναμος και εξελισσόμενος θεσμός. Πρόκειται για το "Συναπάντημα". Είναι η συνάντηση νέων από όλη την Ελλάδα που συ-

της Ασίας" ή "το κοινό των επί της Ασίας Ελλήνων", "το κοινό της Βιθυνίας" και φυσικά "το κοινό των Ποντίων", που οι εκπρόσωποι του προήρχοντο από ολόκληρο τον Πόντο.

Αυτό το "κοινό" επιστράτευσαν οι συμπατριώτες μας το 1694 με πρωτοβουλία του αιμινηστου προέδρου Π. Τανιμανίδη, για να διαφυλάξουν και να περιφρουρήσουν τα κειμήλια πατρογονικής περιουσίας όλου του ποντιακού Ελληνοισμού.

Θέλω να πιστεύω ότι η διαδικασία με την ονομασία "κοινό" έχει ένα δημοκρατικό στοιχείο πολύ ισχυρό. Συμπεριλαμβάνει μέσα του: την Εκκλησία του δήμου στην αρχαία αγορά, που οι Αθηναίοι πολίτες καλούνται διαανατάσεων του χειρός να εγκρίνουν ή να απορρίψουν της προτάσεις οι οποίες γίνονται από διάφορους πολίτες.

Συμπεριλαμβάνει τη Βουλή, η οποία επεξεργάζονταν όλο το νομοθετικό έργο το οποίο μετέτρεπαν σε νόμους, την τήρηση των οποίων επιμελούντο οι 6 θεσμοθέτες με τους τρεις άρχοντες, κάτι δηλαδή σαν τη σημερινή κυβέρνηση.

Η ιστορία αναφέρει ότι για το "κοινό του Πόντου" υπάρχουν επιγραφές 3ου μ.Χ. αι. σε χάλκινα νομίσματα, τα οποία εξεδόθησαν για πρώτη φορά το 161-162 μ. Χ. με το όνομα της Νεοκαισάρεια, και τον τίτλο της "Μητρόπολης".

Στην οπίσθια πλευρά απεικονίζετο ο αυτοκρατορικός ναός με την επιγραφή ΚΟΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ.

Με λίγη σκέψη θα μπορούσε κανείς να συνδέσει με τα κοινά της Ασίας και τις Αμφικτιονίες της Ελλάδας, τις Ευρωεκλογές.

Με την ψηφοφορία μας εκλέγουμε τα πρόσωπα της προτίμησής μας μέσω των κομμάτων ώστε να απαρτισθεί το κοινό της Ευρώπης των 732 εκπροσώπων. Μέσα σ' αυτούς η Ελλάδα μας εκπροσωπείται με 24 Ευρωβουλευτές, όπως τους ονομάζουμε. Καλό θα είναι να διαβάσουν και λίγο Ιστορία της αρχαίας Ελλάδας για να κατανοούν τους θεσμούς της Ευρώπης.

Ας μην ξεχνάμε ότι ο Ελληνικός Πολιτισμός με την Ρωμαϊκή και Βυζαντινή του έκφραση είναι η βάση και τα θεμέλια της Ευρώπης. Ας συντάξουν και το σύνταγμα σύμφωνα με το πνεύμα του ΚΟΙΝΟΥ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ.

Ιστορικές Αναφορές ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ

Του Γεωργίου Τσαλουχίδη
Προέδρου Π.Ε.Π.Α.

Η Τραπεζούντα και η αυτοκρατορία της είναι αναμφισβήτητα κατόρθωμα του ακραίου μικρασιατικού Ελληνισμού, του Ποντιακού, που μπόρεσε να ζήσει και να ευδοκιμήσει, παρά την αντιξοότητα των καιρών, πάνω από δυόμισι αιώνες στα πλαίσια ενός αυτόνομου κράτους.

Κατάφερε να γίνει κρίκος και γέφυρα μεταξύ της Ευρώπης και της Ασίας, χωρίς να αλλοιώσει την πνευματική του υπόσταση, χωρίς να χάσει την πολιτιστική του προσωπικότητα και χωρίς να λησμονήσει τα μαθήματα της Βυζαντινής παράδοσης.

Όταν το 1461 αλώθηκε από τα οθωμανικά στρατεύματα, τότε και μόνο τότε έκλεισε η ιστορία του ελεύθερου Ελληνισμού της Μικράς Ασίας.

Η Ευρώπη, η ευρωπαϊκή καθολική Δύση, έχανε με την πτώση της Τραπεζούντας το έρεισμά της προς την Ασία. Ο Εύξεινος Πόντος γίνεται τώρα κλειστή μουσουλμανική λίμνη, ο κόσμος του θα ζήσει αιώνες παραγκωνισμένος στο περιθώριο της ιστορίας, ενώ ο Ελληνισμός, πιστός στα πάτρια, θα κρατήσει ζωντανό το δίδαγμα που άφησε με το μαρτυρικό του θάνατο ο τελευταίος αυτοκράτωρ της Τραπεζούντας Δαυίδ.

Κρυφά και ανομολόγητα θα μεταδώσει από γενιά σε γενιά την Ορθοδοξία και τον ανεπιθύμητο θησαυρό της γλώσσας, που με λόγια της τραγουδούσε τα ακριτικά κατορθώματα και, σαν ήρθαν ύστερα οι δίσεκτοι χρόνοι, θρήνησε τη μεγάλη

τραγωδία του Γένους.

Απομεινάρια της Τραπεζουντιακής αυτοκρατορίας οι ελληνογλωσσοί Χριστιανοί και κρυπτοχριστιανοί του Πόντου θα ζήσουν αιώνες την τουρκική κατάκτηση - τουλάχιστον όσοι δεν πήραν τον δρόμο προς την Τυφλίδα, προς την Ρωσία και την απόμακρη χριστιανική Δύση - ώσπου φτωχοί, ανήμποροι, εξόριστοι και αποδιωγμένοι από τις πατρίδες τους, θα βρουν στο πρώτο τέταρτο του 20ου αιώνα την ελληνική γη και την ελευθερο Ορθοδοξία.

Πίσω στην Τραπεζούντα και στον Πόντο ολόκληρο, άφησαν τους ιστορημένους στη μητρόπολη της Αγίας Σοφίας βασιλείς να φυλάνε, βουβοί και απροσκύνητοι, τη μνήμη της τελευταίας αυτοκρατορίας του μεσαιωνικού μικρασιατικού Ελληνισμού.

Οι Πόντιοι της γενιάς μας είμαστε αντίθετοι στην σκόπιμη αποσιώπηση, για ογδόντα δύο χρόνια, της γενοκτονίας των προγόνων μας. Μόνον με τη δικαίωση αυτής και μόνον τότε "τα θύματα της τουρκικής θηριωδίας θα κοιμηθούν τον ήσυχον της αιωνιότητας ύπνον και τότε ωσαννά στους μάρτυρες του Πόντου.

Γι' αυτό δεν πρέπει να υποχωρούμε ούτε και να συμβιβάζομαστε δίνοντας άφεση αμαρτιών στα εγκλήματα που διαπράχθηκαν από τους σφαγείς του Ελληνισμού στον Πόντο, στη Θράκη, στην Μ. Ασία και στην Κύπρο.

Η ιστορία δεν παραγράφεται, δεν αποσιωπάται.

Αιωνία και αιδώς αυτών η μνήμη.

Αλησμόνητες Πατρίδες Τα Σούρμενα

Γράφει ο Γιάννης Μελετιδής

Τα Σούρμενα σαν πολιτεία την αποτελούσαν 10 συνοικισμοί. Οι οικογένειες των συνοικισμών έφταναν τις 1.200 και ο πληθυσμός τις 9.000. Κάθε συνοικισμός είχε τη δικιά του εκκλησία και το δικό του σχολείο. Ακόμα στα Σούρμενα υπήρχε και Γυμνάσιο. Εκκλησιαστικά τα Σούρμενα υπάγονταν στη Μητρόπολη Τραπεζούντας.

Στην περιοχή των Σουρμαίων υπήρχαν μπροστά από τον ξεριζωμό 140 χωριά ελληνικά. Μετά την βιβλική έξοδο του ελλητισμού του Πόντου και τα Σούρμενα είχαν την ίδια τύχη με τις άλλες Ποντιακές Κοινότητες.

Γενικά, εκτός από αυτές τις πόλεις υπήρχαν στον Πόντο και κωμοπόλεις, όπως το Ριζαίον, η Ροδόπολη, η Μπάφρα, η Ποντοηράκλεια, η Πουλαντζάκη, η Φάτσα, το Τσορούμ, η επτάκωμος Σάντα και 861 ελληνικά χωριά.

Επίσης ο αστικός ποντιακός ελλητισμός της Ρωσίας κατοικούσε στις εξής πόλεις: Κάρσας, Σαρη Καμής, Καγισμάν, Αρταχάν, Τυφλίδα, Βάκου, Κουταΐδα, Βατούμ, Πότι, Σοχούμ, Ατιλερ, Σότση, Τουαφέ, Ναβαρσάσκ, Κρίμσκαγια, Αμπήνσκαγια Ανάπα, Αικατιρινοτάρ, Μαϊκώπ, Ροστόβ, Βλαντικαυκάζ, Ταϊγάνιον, Γκρόζνι, Κέρτς, Θεοδόσια, Συμφερούπολη, Σεβαστούπολη, Γιάλτα, Χερσώνα, Οδησσό, Κίεβο, Χάρκοβον, Μόσχα, Πετρούπολη κ.α.

Στις πόλεις αυτές οι ελληνικές παροικίες συντηρούσαν αστικές ελληνικές σχολές και εκκλησίες με Έλληνες καθηγητές και ιερείς.

Ο αγροτικός πληθυσμός κατοικούσε σε 287 χωριά, στα οποία λειτουργούσε ελληνικό σχολείο και εκκλησία.

Με την παράδοση του Κυβερνείου του Καρς από τους Τούρκους άρχισαν και τα δει-

νοπαθήματα του ελληνικού πληθυσμού. Την Άνοιξη του 1921 κανένας Έλληνας δεν παρέμεινε πλέον στην περιοχή του Κυβερνείου του Καρς. Εξαντλημένοι από τις κακουχίες συγκεντρώνονταν ομάδες, ομάδες στα λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας, για να κατευθυνθούν στην Ελλάδα.

"Ας πάμε σ' ην Ελλάδα κι εκεί ας αποθάνωμεν".

Αυτή ήταν η μεγάλη επιθυμία των Γαρσλήλων.

Δημιουργία 40 χρόνων, του ποντιακού ελλητισμού του Καρς, εγκαταλείφθηκε, με το χειρότερο τρόπο, στα χέρια των Τούρκων.

Μέσα από την Ιστορία

Η κατάληψη του Πόντου

Το 1461 τον Ιούλιο μήνα ξεκίνησε ο Μωάμεθ ο Πορθητής ο Β' να καταλάβει την Τραπεζούντα και γενικά τον Πόντο. Για τον σκοπό αυτό πήρε στρατό πεζικό, γεντισάρους και πολλά πλοία και ξεκίνησε.

Βασιλιάς του Πόντου ήταν ο Δαυίδ ο Κομνηνός από την πόλη Κόμνη της ανατολικής Θράκης.

Η οικογένεια των Κομνηνών έδωσε 6 αυτοκράτορες στην Κωνσταντινούπολη έδωσε 6 αυτοκράτορες στην Κωνσταντινούπολη από το 1201 έως το 1453 και 20 βασιλιάδες στην Τραπεζούντα. Οι βασιλιάδες αυτοί εκείνο τον καιρό ήσαν πρόσωπα με την ανδρεία τους και την προσωπική παλληκαριά τους, στάθηκαν ο προμαχάνας του Πόντου και γενικά του ακριτικού ελλητισμού.

Οι Πόντιοι αμέσως συγκέντρωσαν το στρατό τους, είχαν και 30 πλοία και ιππικό, αλλά ο Δαυίδ ο Κομνηνός ήταν πολύ προσεκτικός όταν είδε ότι θα γινόταν αιματοχυσία γιατί οι Τούρκοι ήταν υπεράριθμοι, 5 προς 1, έκανε ανακωχή, αλλά μάχη δόθηκε και έτσι ο Μωάμεθ το 1461 Ιούλιο μήνα κατέλαβε τον Πόντο.

Ο Δαυίδ πιάστηκε αιχμάλωτος. Είχε δύο κορίτσια. Την μία την Άννα την παντρεύτηκε δια της βίας ο Μωάμεθ, η οποία όμως δραπέτευσε και έφυγε στα δάση. Το μέρος που κρυβόταν, οι Πόντιοι το έλεγαν Σέρα (χήρα) ή Άννα, έτσι τελικά το μέρος εκείνο ονομάστηκε Σεριαννα.

Η άλλη κόρη του πολεμώντας στα ανάκτορα σκοτώθηκε. Ο βασιλιάς ο Δαυίδ πιάστηκε αιχμάλωτος. Ο Μωάμεθ του έδωσε ένα χρόνο προθεσμία να αρνηθεί το Χριστιανισμό και να αλλαξοπιστήσει, "να μπει στο σωστό θρησκευτικό μωαμεθανικό δρόμο". Αλλά ο Δαυίδ δεν άλλαξε γνώμη. Τότε ο Μωάμεθ πήρε το τσεκούρι, σκότωσε τον Ανδρόνικο τον ανειψιό του και άλλα 6 συγγενικά του πρόσωπα και με το τσεκούρι σκότωσε και τον Δαυίδ το βασιλιά αφού πέρασε η προθεσμία και δεν ασπάστηκε το Μωαμεθανισμό.

Στιγμιότυπο από τη συμμετοχή του χορευτικού τμήματος της ΕΛΒ στις εκδηλώσεις άφιξης της Ολυμπιακής Φλόγας στη Βέροια, στις 26-7-2004.

"ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ" 29 Αυγούστου 1982

Έσμιξαν στη γη του Πόντου μετά από 63 χρόνια

Ανάμεσα στις Τουρκάλες ήταν η αδελφή του

Στο Καρακάβακ της Σαμψούντας του Πόντου, ένας Έλληνας αγκαλιάζει μια Τουρκάλα και κλαίει στην αγκαλιά της σαν μωρό παιδί. Και η Τουρκάλα σφίγγει και φιλάει τον Έλληνα και μετά λιποθυμεί από την έντονη συγκίνηση. Και η συγκίνηση μεταδίδεται στους δεκάδες κατοίκους του τουρκικού χωριού που είναι συγκεντρωμένοι και παρακολουθούν τη σκηνή. Και μέσα από εκείνα τα δάκρυα της χαράς, ξεπηδούν οι αναμνήσεις των σκληρών χρόνων που γνώρισαν τα δύο πρόσωπα.

Είναι δύο αδελφια, που εδώ και 63 χρόνια νόμιζε ο ένας τον άλλο νεκρό και ξεγραμμένο. Όσοι η μοίρα τους έφερε να ζήσουν την πιο έντονη συγκίνηση στη δύση της ζωής τους.

Εκείνος ονομάζεται Ανέστης Παπαδόπουλος, γεννημένος στον Πόντο, 78 χρόνων σήμερα, κάτοικος του χωριού Ταξιάρχες Δράμας. Εκείνη ονομάζεται Φατμέ (πρώην Αθηνά) σύζ. Ρασσά, 69 ετών σήμερα και μένει στο Καρακάβακ Τσαρτσάμπας Σαμψούντας του Πόντου. Γέννημα και θρέμμα μιας μάνας. Χάθηκαν το 1919 στο Καρακάβακ και βρέθηκαν σήμερα πάλι μαζί, στο ίδιο μέρος!

Σαμψούντα του Πόντου, άνοιξη του 1919. Πόλεμος, εξορία, σφαγές, πείνα, δυστυχία, μαστιζούν τη ζωή των Ελλήνων κατοίκων της περιοχής. Παλικάρια σκοτώνονται. Μάνες χάνουν τα παιδιά τους. Γονείς σφάζονται ή πεθαίνουν και τα μικρά Ελληνόπουλα, νηστικά και τρισάθλια, περιφέρονται πέρα - δώθε. Ή θα πεθάνουν ή θα τα παραλάβει κάποιο ευσπλαχνικό χέρι...

Ο Ανέστης Παπαδόπουλος, 14 χρόνων τότε, κρατά από το χέρι την δχρονη αδελφή του Αθηνά. Τους γονείς τους τους έσφαξαν δύο χρόνια νωρίτερα, το 1917. Και αυτός, με τον μοναδικό συγγενή του, την αδελφή του, ακολουθούν τα βήματα των μεγάλων στα βουνά του χωριού Καρακάβακ (που σημαίνει "μαύρη λεύκα").

Πορεία τη νύχτα μέσα στο κρύο, ρακένδυτοι, με άδειο στομάχι. Οι σφαίρες σφυρίζουν γύρω τους και οι λεπίδες των μαχαιριών και των σπαθιών αστράφτουν. Μέσα στο πανδαιμόνιο της νύχτας εκείνης οι Τούρκοι βάζουν φωτιά στις καλύβες που έφτιαξαν και έμεναν οι Έλληνες, για να τους ξεπαστρέψουν. Στην ανακατοσύρα ο Ανέστης χάνει την Αθηνά.

Ας δούμε πως αφηγείται ο ίδιος τις στιγμές εκείνης.

"Στο Τσεγκίρ, έξω από το Καρακάβακ, γινόταν ανταρτοπόλεμος. Εγώ φορτωμένος στην πλάτη την Αθηνά ακολουθούσα τους μεγάλους. Ήμουν μικρός και δεν άντεχα το φορτίο της αδελφής μου. Εκείνη πάλι, δεν μπορούσε να περπατήσει. Στα ξαφνικά γιουρούσια του τουρκικού στρατού εγκατέλειψα για λίγο την Αθηνά. Έμεινε πίσω και εγώ προχώρησα με τους άλλους. Από τότε δεν την ξαναείδα.

Όπως έμαθα τώρα, ήρθε ένας Τούρκος, μάλλον χωριανός μας. Την είδε μόνη και έρημη καταταλαιπωρημένη να κλαίει και την λυπήθηκε.

- Πάρτε αυτό το κοριτσάκι, είπε σε κάτι γυναίκες Τουρκάλες που βρίσκονταν εκεί.

Εγώ, πρόσθεσε, δεν μπορώ να το προστατεύσω...

(Ο άνθρωπος αυτός θα γίνει αργότερα πεθερός της Αθηνάς).

Οδύσσεια

Οι Τουρκάλες πήραν στα χέρια τους την αδελφή μου, αλλά μόλις τους είδε ο επικεφαλής του αποσπάσματος Τούρκος αξιωματικός, θέλησε να την σκοτώσει. Οι γυναίκες τότε μάλωσαν μαζί του για την σκληρότητα που έδειξε. Μια μάλιστα και συγκεκριμένα η μετέπειτα πεθερά της, τον χαστούκισε!

Κόντευε να νυχτώσει. Η αδελφή μου δεν βρισκόταν πουθενά. Και άρχισε αμέσως η μεγάλη μάχη του Τσεγκίρ. Κρυβόμασταν τότε εδώ, τότε εκεί, σε χαλάσματα, σε δέντρα και πίσω από τις καλύβες, για να προφυλαχθούμε.

Η μάχη κράτησε αρκετές ώρες. Έπεσαν πολλά κορμιά στη μάχη εκείνη. Κατά τα μεσάνυχτα ο στρατός έβαλε φωτιά στα καλύβια. Άλλοι κήκαν ζωντανό και άλλοι κατόρθωσαν με υπεράνθρωπες προσπάθειες να απομακρυνθούν για να γλιτώσουν.

Και συνεχίζει ο Ανέστης:

- Αργά, κατά τα ξημερώματα, σταμάτησε η μάχη και οπισθοχώρησε ο τουρκικός στρατός. Πήγαμε μαζί με άλλους δικούς μας να ψάξουμε. Εγώ έψαχνα την αδελφή μου και οι άλλοι για συγγενικά τους πρόσωπα, μέσα στα καμένα καλύβια και στα χαλάσματα. Ανάμεσα στα πτώματα και δεν ήταν λίγα, προσπαθούσα να βρω το μικρότερο, γιατί νόμιζα πως σίγουρα θα ήταν της αδελφής μου. Έκανα απελπισμένους τη σκέψη ότι σίγουρα θα κήκε, θα έγινε στάχτη!...

Με τη βοήθεια άλλων γνωστών της οικογένειάς μου, κάναμε το μνημόσυνο για τα Σαραντά της, αργότερα κάναμε τα τρίμηνα, τα εξάμηνα και το χροναίο της. Το είχα πάρει απόφαση πλέον ότι είναι νεκρή. Ωστόσο, όμως, έρχονταν στιγμές που δεν ήθελα να το πιστέψω...

Το 1922-23 ο Ανέστης θα έρθει στην Ελλάδα με ένα αμερικανικό ορφανοτροφείο που τον είχε παραλάβει από την Τουρκία, και θα εγκατασταθεί στο χωριό Ταξιάρχες της Δράμας. Εκεί ο Ανέστης θα δημιουργήσει οικογένεια. Ο ένας από τους τρεις γιούς του, ο Αλέκος, θα μεταναστεύσει στη Δυτ. Γερμανία, από τον οποίο θα ξεκινήσει συμπτωματικά η ανεύρεση της αδελφής του πατέρα του.

Στη Γερμανία

Να τι λέει ο Αλέκος Παπαδόπουλος:

"Στο εργοστάσιο που δούλευα - και δούλευω - στη Γερμανία, ήρθε και ένας Τούρκος. Δεν ήξερε γερμανικά και είχε προβλήματα. Ανέλαβα και τον εξυπηρετούσα για ό,τι χρειαζόταν. Όταν ετοιμαζόταν να φύγει με άδεια για την Τουρκία, μου ζήτησε να μου φέρει ό,τι δώρο ήθελα. Τον ρώτησα από ποιο μέρος είναι και μου είπε από τα μέρη της Τσαρτσάμπας. Τότε έγραψα γράμμα στον πατέρα μου, στην Ελλάδα, και του ανέφερα πως ο φίλος μου ο Τούρκος είναι από τα μέρη όπου καταγόταν.

Ο πατέρας μου μου απάντησε σύντομα. Μου έγραψε όλα τα χωριά της περιοχής

που γνώριζε και μου έγραψε ακόμη να παρακαλέσω τον Τούρκο να κοιτάξει και να ρωτήσει μήπως κανένας από τους παλιούς γνωρίζει τίποτα για την αδελφή του.

Τα είπα όλα αυτά στον Τούρκο. Του εξιστόρησα και πως χάθηκε η αδελφή του πατέρα μου, τα χαρακτηριστικά της, όπως μου τα είχε περιγράψει ο πατέρας μου, καθώς και το όνομά της, Αθηνά".

Ο Τούρκος έφυγε με την άδειά του στην πατρίδα του, αλλά ο Αλέκος Παπαδόπουλος δεν περίμενε και πολλά πράγματα. Είναι δυνατόν να βρεθεί κοριτσάκι που χάθηκε μετά από 60 τόσα χρόνια;

Μόλις έφτασε στο χωριό του ο Τούρκος, στον πρώτο που ανέφερε αυτό που του ζήτησε ο Έλληνας συνάδελφός του στη Γερμανία, ήταν ο Ισμέτ. Και ο Ισμέτ δεν ήταν άλλος από τον πρωτότοκο γιο της Αθηνάς ή Φατμάς!...

Όταν ο Τούρκος εργάτης γύρισε στη Γερμανία, η πρώτη κουβέντα που είπε στον Αλέκο Παπαδόπουλο ήταν:

-Γι χαμπερλέρ! Χάλαν Καρακάβακτά γιασίγιερ! (Ευχαρίστη να! Η θεία σου ζει στο Καρακάβακ!).

Και ο Αλέκος έγραψε αμέσως τα ευχαρίστητα μαντάτα στον πατέρα του. Ο τελευταίος, με τη διεύθυνση της αδελφής του στο χέρι, ξεκίνησε για να τη συναντήσει.

Στην Κωνσταντινούπολη τον περίμενε ο Ισμέτ και τον συνόδευσε μέχρι το Καρακάβακ.

Μας λέει ο Ανέστης σχετικά:

-Μόλις αντίκρισα το χωριό, η καρδιά μου πήγε να σπάσει. Δεν ένιωθα τα γόνάτα μου, φοβόμουν μήπως δεν αντέξω στη συγκίνηση...Το αυτοκίνητο σταμάτησε έξω από το σπίτι του Ισμέτ. Ήταν πολύς κόσμος μαζεμένος εκεί. Μας περίμεναν. Κατέβηκα από το αυτοκίνητο και ένας ηλικιωμένος άνθρωπος μου είπε:

- Μπορείς ανάμεσα από τις γυναίκες αυτές να αποκαλύψεις ποια είναι η αδελφή σου;

Κοντοστάθηκα για μια στιγμή. Δεν ακούγονταν ούτε ανάσα. Όλων τα βλέμματα έπεφταν επάνω μου...Κοίταξα προσεκτικά, αλλά με μεγάλη αγωνία, τα πρόσωπα όλων των γυναικών, κάπου τριάντα...

Η αδελφή μου είχε σμιχτά φρύδια, ένα μικρό σημάδι στο μέτωπο, μαύρα, κατάμαυρα μάτια...Γύρισα αστραπιαία 60 χρόνια πίσω. Την ξαναθυμήθηκα. Εκείνη τα μάτια της δεν ξεχνιούνται. Ούτε τα φρύδια. Τρία χρόνια την κουβαλούσα στην πλάτη μου. Τρία χρόνια ήμουν γι' αυτήν ο αδελφός, ο πατέρας, η μάνα...

Ξανακοίταξα καλά τις γυναίκες. Η ματιά μου έπεσε στην προτελευταία που ακουμπούσε στη γωνία του τοίχου του σπιτιού. Την κοίταξα στα μάτια...Ασυναίσθητα την πλησίασα...

-Αυτή είναι! Αλλά θέλω να ακούσω και τη φωνή της...

-Ανέστη! Φώναξε εκείνη κι έπεσε στην αγκαλιά μου.

Έγινε χαλασμός! Τα δάκρυα έτρεχαν ποτάμι. Όλοι έκλαιγαν! Από τη συγκίνηση λιποθύμησε η αδελφή μου.

Δίπλα μου άκουσα μια γυναικεία φωνή, της συννυφάδας της αδελφής μου:

-Κοιτάξτε, μετά από 60 χρόνια δύο αδελφια συναντώνται...Αλλαχίν κουβέτι! (Θεού δύναμη είναι αυτό!..)

Και κάποιος άλλος πρόσθεσε:

-Σφάξτε τώρα το αρνί!

Και μπροστά στα πόδια μας, στην είσοδο του σπιτιού (προφανώς τηρώντας παμπάλαιο τουρκικό έθιμο σε τέτοιες συναντήσεις) έσφαξαν ένα αρνί.

Λίγο αργότερα έστρωσαν τραπέζι για όλο το χωριό.

Ο Ανέστης έμεινε μια εβδομάδα περίπου κοντά στην αδελφή του. Πολλά είχαν να πουν. Θυμήθηκαν τις παλιές, λίγες αλλά έντονες αναμνήσεις τους, μικραίνοντας τη χρονική απόσταση από την ημέρα που ξανάσμιξαν.

Την παραμονή της αναχωρήσεώς του από την Τουρκία, ο Ανέστης και η Φατμά ή Αθηνά, έκαναν μια...μικρή αναπαράσταση των τελευταίων στιγμών τους πριν χαθεί η Αθηνά.

Πήγαν στο δρόμο - τον μοιραίο γι' αυτούς δρόμο - τον περπάτησαν μαζί και ο Ανέστης εξιστορούσε ό,τι θυμόταν. Και τα μάτια τους βούρκωναν συνέχεια. Είδαν τα χωράφια του πατέρα τους (ήταν ιερέας) και μίλησαν για πρόσωπα του μακρινού παρελθόντος...

Τον Ανέστη Παπαδόπουλο επισκέφτηκα στους Ταξιάρχες Δράμας, μαζί με τον Σταύρο Ζουρντζιδη, συγγενή του και χωριανό μου, από τα Κομνηνά Ξάνθης. Είχε βρει κι αυτός τη χαμένη του θεία στον Πόντο πριν από τρία χρόνια, κάτω από συγκλονιστικές συνθήκες και συμπτώσεις. Σχετικά είχε γράψει τότε η "Ακρόπολις".

Σήμερα ο Σταύρος Ζουρντζιδης μου παρέδωσε ένα γράμμα της θείας του που του έστειλε πριν λίγο καιρό. Αξίζει να αναφέρω την τελευταία μόνο παράγραφο του γράμματος αυτού:

"Ελπίζω να σε ξαναδώ πάλι με τα μάτια αυτού του κόσμου και όχι με του άλλου..."

Πόσο πόθο και νοσταλγία, αλλά και σοφία κρύβουν τα λόγια μιας αγράμματης 85χρονης Τουρκάλας, της Αισέ, πρώην Παρθένας Ζουρντζιδου!..

Από το ταξίδι του Ανέστη Παπαδόπουλου στη γενέτειρά του στον Πόντο, ήρθαν εκτός των άλλων και αποκαλυπτικά στοιχεία:

Τουλάχιστον 50 Ελληνόπουλα του Πόντου που έχασαν τους γονείς τους και έμειναν ορφανά και απροστάτευτα, ζουν στην περιοχή της Τσαρτσάμπας. Τα βρήκαν και τα περιμάζεψαν τουρκικές οικογένειες και τα μεγάλωσαν σαν παιδιά τους. Εκτουρκίσθηκαν, παντρεύτηκαν και απέκτησαν οικογένειες, παιδιά και εγγόνια, όπως και η δική του αδελφή.

Τέτοιες περιπτώσεις ανέφερε ο μπαρμπα-Ανέστης χαρακτηριστικά (έχει μάλιστα και τις διευθύνσεις τους) όπως, μια ελληνίδα στο χωριό Γοϊμτσιάντον, μια στο Πελιτάντον, μια στο Καζαντζουλού και ένας άντρας στο Φουρουντσιάντον".

Σημ. "Αργοναύτη": Ευχαριστούμε θερμά τον καλό μας συνεργάτη, κ. Ανδρέα Ταταρίδη για την αποστολή του συγκινητικού αυτού δημοσιεύματος.